

มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่:
พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม

นันทนีย์ ประสานนาม
บรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จัดพิมพ์เนื่องในการประชุมวิชาการระดับชาติ
“มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม”
ในโอกาสครบรอบ 30 ปีแห่งการสถาปนาคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ 18-19 สิงหาคม พ.ศ. 2554
ณ อาคารวชิราวุฒินิคม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม

พิมพ์ครั้งแรก: สิงหาคม 2554

จัดพิมพ์โดย: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จำนวนพิมพ์: 500 เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

นันทนัย ประสานนาม, บรรณาธิการ.

มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม.- กรุงเทพฯ:

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554. 400 หน้า. (จัดพิมพ์เนื่องในการประชุมวิชาการ

ระดับชาติมนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม ในโอกาส

ครบรอบ 30 ปีแห่งการสถาปนาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

1.มนุษยศาสตร์. 2.การวิจัย. 3. วัฒนธรรม. I.ชื่อเรื่อง

ISBN 978-616-7522-58-6

Natthanai Prasannam, ed.

Humanities in the New Decade: Dynamism of Body Knowledge and Plurality of Culture.

First Published 2011 by

Faculty of Humanites, Kasetsart University,

Chatuchak District, Bangkok 10900

ที่ปรึกษา: คณบดีคณะมนุษยศาสตร์, รองคณบดีฝ่ายวิชาการ, รองคณบดีฝ่ายวิจัย,
หัวหน้าภาควิชาวรรณคดี, หัวหน้าภาควิชาภาษาวิทยาศาสตร์, สรณัฐ ไตลังคะ

บรรณาธิการ: นันทนัย ประสานนาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: กฤตยา ณ หนองคาย, พรรณราย ชาญหิรัญ

กองบรรณาธิการ: นัทธิชนัน นาดประทาน, วัชรภรณ์ อาจหาญ, ธงรบ รื่นบรรเทิง,
ชนิตตา โชติช่วง

ศิลปกรรม: โชติรส เกตุแก้ว

ออกแบบปก: เอกรัฐ ใจจิตต์

ประสานงาน: อันทิกา แก้วมูลกิจ

พิมพ์ที่: บริษัท แซท โฟร์ พรินติ้ง จำกัด 191-193 ซอยรามคำแหง 53
แขวงวังทองกลาง เขตวังทองกลาง กรุงเทพฯ 10310

ภาพสะท้อนของวัฒนธรรมจากชื่อเล่นของคนไทย*

Reflection of Culture in Thai Nicknames

ม.ล.จรัลวีไล จรุงโรจน์**

M.L. Jaralvilai Charunrochana

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ชื่อเล่นของคนไทยในด้านต่างๆ ได้แก่จำนวนพยางค์ ภาษาที่ใช้ตั้งชื่อ เหตุผลที่ตั้งชื่อเป็นภาษานั้นๆ ความหมาย ที่มาของชื่อ ผู้ตั้งชื่อและทัศนคติต่อชื่อเล่น เพื่อสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมไทยบางประการ ข้อมูลที่ใช้ นำมาจากการแจกแบบสอบถามจำนวน 1,315 ฉบับ

ประเด็นทางวัฒนธรรมที่พบ ได้แก่ คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อชื่อเล่นและนิยมความสุภาพด้านบวก คนไทยใช้ชื่อเล่นเพื่อบ่งบอกความเป็นปัจเจก อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทยแสดงให้เห็นได้จากการตั้งชื่อเป็นภาษาไทยมีน้อยลงเรื่อยๆ และการตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในกลุ่มอายุน้อย กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นอายุน้อยตัดสินใจว่าตนเองเป็น “คนไทย” น้อยกว่ากลุ่มอายุมาก สังเกตจากมีชื่อเล่นภาษาจีนน้อยลงเรื่อยๆ ในกลุ่มอายุน้อย และคนในกลุ่มนี้ให้เหตุผลของการที่ชื่อเล่นของตนเป็นภาษาจีนว่าเป็นเพราะบรรพบุรุษของตนเป็นคนจีนมากกว่าที่จะบอกว่าตนเองเป็นคนจีน

ศาสนาเป็นสิ่งที่แบ่งแยกผู้คนในสังคมมากกว่าเชื้อชาติ ผู้ที่ไม่ใช่ชาวพุทธมีความสำเนียงกับศาสนาของตนเองมากกว่าชาวพุทธและใช้ทั้งภาษาและความหมายของชื่อเล่นเพื่อบ่งบอกอัตลักษณ์ทางศาสนาของตน โดยภาษาเป็นตัวบ่งชี้หลัก ในประเทศไทยภาษาอาหรับมีความสัมพันธ์กับศาสนาอิสลามมากกว่าที่ภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับศาสนาคริสต์

โดยทั่วไปผู้ตั้งชื่อเล่นคือแม่และญาติฝ่ายแม่ แสดงให้เห็นการเน้นความสำคัญกับฝ่ายแม่ในวัฒนธรรมไทย ยกเว้นในชาวไทยมุสลิมที่พ่อมักเป็นผู้ตั้งชื่อเล่นให้ลูก

คนในรุ่นอายุน้อยมีชื่อที่แสดงลำดับการเกิดน้อยกว่าคนในรุ่นอายุมากเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงและมีบุตรน้อยลง ชื่อเล่นของรุ่นอายุน้อยแสดงให้เห็นความคาดหวังของพ่อแม่ต่อลูกมากกว่าในรุ่นอายุมาก

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ภาษาและภาพสะท้อนของวัฒนธรรมจากชื่อเล่นของคนไทย” ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze some aspects of the nicknames of Thais, for example, the number of syllables, language choices and the reasons, meaning, background, the one who named, and attitude toward the nicknames to infer some certain characteristics about Thai culture. The data were collected by 1,315 questionnaires.

Thais have good attitude toward nicknames and that the positive politeness is commonly used in Thailand. Thais use nicknames as a marker of uniqueness. There are more influence of foreign culture in Thailand, indicated from less Thai and more English nicknames in younger groups. The Chinese-Thais in younger groups consider themselves more as Thais, indicated from less Chinese nicknames in younger groups and that the young Chinese-Thais state the reason for their Chinese nicknames that their ancestors, not they themselves, are Chinese.

Religion becomes more divisive than race. Non-Buddhists are aware of their religions more than Buddhists. Non-Buddhists use both language choice and meaning of their nicknames as the markers of their identity. However, the language choice is the main marker. In Thailand, Arabic is associated with Islam in higher degree than English with Christianity.

In general, nicknames are given to Thai children mostly by their mothers or maternal relatives, indicating the significance of "mother" or "matrilineality" in Thai culture. Except among Thai Muslims where fathers mostly nickname their children.

That the younger groups were named less on the account of their rank of birth reflects that Thai families have become smaller with fewer children. The younger groups were named more according to the expectation of their parents.

คำว่า "ชื่อ" มีความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานว่า "คำที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกคน สัตว์ ที่ และสิ่งของ โดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะเจาะจง" ในกรณีของชื่อบุคคลนั้นเป็นชื่อโดยเฉพาะเจาะจง สามารถจำแนกได้เป็นชื่อตัวหรือชื่อจริง ชื่อสกุล และชื่อเล่น โดยชื่อเล่นในที่นี้หมายถึงชื่อบุคคลที่พ่อแม่ ญาติ หรือผู้ใหญ่ที่นับถือตั้งให้ตั้งแต่เกิดหรือตั้งแต่ยังอายุน้อย ใช้เรียกขานในครอบครัวหรือในหมู่ผู้มีความสนิทสนม โดยไม่รวมสมญาที่เกิดจากการล้อเลียนหรือที่ได้มาในภายหลัง โดยส่วนมากคนไทยมักมีชื่อเล่นแยกจากชื่อจริงซึ่งปรากฏในทะเบียนบ้าน แต่ในบางกรณีอาจพบผู้ที่มีชื่อจริงกับชื่อเล่นเป็นชื่อเดียวกันก็ได้

ในบางวัฒนธรรมนั้นชื่อเล่นมักจะเป็นชื่อที่ก่อความเสี่ยงมาจากชื่อจริง หรือมีความสัมพันธ์กับชื่อจริง เช่นผู้ที่มีชื่อจริงว่า Robert ก็จะมีชื่อเล่นว่า Rob, Bob, หรือ Bobby ในขณะที่ในวัฒนธรรมไทยชื่อเล่นกับชื่อจริงมักไม่มีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในด้านเสียง รูปคำ หรือความหมาย การมีชื่อเล่นในวัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องปกติธรรมดา แม้ว่าชื่อเล่นจะฟังดูมีความเป็นทางการน้อยกว่าชื่อจริง แต่ชื่อเล่นก็ใช้กันโดยทั่วไปในสถานการณ์ที่ค่อนข้างเป็นทางการ เช่น ในห้องเรียน หรือแม้แต่บนป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

นอกจากการตั้งชื่อเล่นจะไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวในการตั้งในแง่ที่สัมพันธ์กับชื่อจริงแล้ว การตั้งชื่อเล่นก็ยังไม่มีการเกณฑ์ในทางกฎหมายด้วย ในขณะที่มีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ว่าด้วยชื่อตัว ชื่อรอง

ชื่อสกุล กำหนดว่าชื่อตัวและชื่อรองจะต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของ พระราชินี หรือราชทินนาม และต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย แต่ชื่อเล่นไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ กำหนด ไว้ทางกฎหมายและไม่มีกรบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทางกฎหมายด้วยว่าบุคคลใดมีชื่อเล่นว่าอย่างไร

ในด้านของความเชื่อพบว่าการตั้งชื่อจริงในสังคมไทยมักได้รับอิทธิพลจากคัมภีร์ทักษาปกรณ์ คือ การตั้งชื่อตามอักษรวันเกิด ตามนามปีเกิด และตามนามเกิด ซึ่งที่เป็นที่นิยมที่สุดคือการตั้งชื่อตามอักษรวันเกิด ในขณะที่พบว่ามีการพยายามเลี่ยงอักษรกาลกิณีในการตั้งชื่อเล่นน้อยกว่าชื่อจริง ดังนั้นเมื่อพิจารณา ในแง่หนึ่งจึงพบว่าการตั้งชื่อเล่นมีความเป็นอิสระมากกว่าการตั้งชื่อจริงอีกเช่นกัน ผู้ตั้งชื่อเล่นสามารถตั้งชื่อ เล่นอย่างไรก็ได้โดยมักไม่คำนึงถึงตัวอักษรในชื่อและไม่มีกฎหมายใดมากำหนดเกณฑ์ของการตั้งชื่อ

มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับชื่อของคนไทยมากมาย ส่วนมากเป็นการศึกษาชื่อจริง ไม่ว่าจะเป็ในแง่ ของความหมาย จำนวนพยางค์ ภาษาที่ใช้ ความสัมพันธ์ของชื่อของบุคคลกับบุคคลอื่นในครอบครัว ความ พยายามเลี่ยงอักษรกาลกิณี ฯลฯ มีการศึกษาทั้งในเชิงปัจจุบันและเชิงเปรียบเทียบข้ามสมัย โดยที่การ ศึกษาเหล่านี้ให้ภาพสะท้อนเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ในขณะที่การศึกษา เกี่ยวกับชื่อเล่นยังมีอยู่เป็นจำนวนไม่มากนัก ทั้งๆ ที่การศึกษาเกี่ยวกับชื่อเล่นน่าจะให้ภาพสะท้อนเชิงวัฒนธรรม ที่ชัดเจนกว่า เนื่องจากการตั้งชื่อเล่นมีอิสระมากกว่าการตั้งชื่อจริงตามที่กล่าวไปแล้ว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับชื่อเล่นของคนไทยเพื่อให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของ การตั้งชื่อเล่นในสังคมไทย รวมทั้งภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากชื่อเล่น โดยศึกษาในด้านภาษา ความหมาย ที่มาของชื่อเล่น ผู้ตั้งชื่อเล่น โดยเปรียบเทียบกันระหว่างผู้ที่มีเพศ อายุ และความเชื่อทาง ศาสนาต่างกัน

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม 2 ชุดเพื่อเก็บข้อมูล แบบสอบถามชุดแรกเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชื่อเล่น และ ข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ ชื่อเล่น ศาสนา ภาษาที่ใช้ตั้งชื่อเล่น เหตุผลที่ใช้ ภาษาในตั้งชื่อเล่น ความหมายของชื่อ ที่มาของชื่อ และผู้ที่เป็นคนตั้งชื่อเล่น แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งที่พิมพ์ลง บนกระดาษและที่เป็นแบบสอบถามออนไลน์ แบบสอบถามทั้งสองชนิดมีเนื้อความอย่างเดียวกัน

แบบสอบถามชุดที่สองเป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อชื่อเล่นและชื่อจริง ข้อมูล ที่ถามในแบบสอบถามได้แก่ข้อมูลส่วนตัว (เพศและอายุ) ความชอบชื่อเล่นหรือชื่อจริงว่าชอบชื่อใด มากกว่า ความต้องการให้บุคคลต่างๆ เรียกชื่อจริงหรือชื่อเล่น (บุคคลต่างๆในที่นี้ให้หมายถึงอาจารย์ใน และนอกห้องเรียน เพื่อนทั้งที่รู้จักมานานและเพิ่งรู้จัก รวมทั้งพนักงานขาย ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนบุคคลอื่นที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างฉาบฉวย) การเลือกที่จะบอกชื่อเล่นหรือชื่อจริงของตนเป็นครั้งแรกแก่บุคคลต่างๆ

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากคนไทย โดยคนไทยในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ระบุว่าตนเป็น “คนไทย” (หรือใน กรณีที่บิดามารดากรอกข้อมูลให้บุตรของตนที่มีอายุน้อยเกินกว่าจะให้ข้อมูลเองได้ ก็จะมีหมายถึงบุตรที่พอ แม่ระบุว่าเป็ “คนไทย”) สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้การตัดสินใจตนเองของผู้ให้ข้อมูลแทนการพิจารณาจาก สัมภาษณ์หรือเชื้อชาติที่แท้จริงก็เพราะสัญชาติเป็นเพียงเรื่องทางกฎหมาย การที่ใครคนหนึ่งมีสัญชาติไทยไม่ จำเป็นว่าจะต้องมีจิตสำนึกว่าตนเป็นคนไทย อาจได้สัญชาติไทยมาเพียงเพราะเกิดในประเทศไทย หรือ แต่งงานกับคนไทยและเปลี่ยนสัญชาติตามมาเพื่อความสะดวกในการอาศัยในประเทศไทย ส่วนกรณีของ

เชื้อชาตินั้น ในปัจจุบันนี้สรุปได้ยากมากกว่าใครบ้างที่มีเชื้อชาติไทย เนื่องจากคนไทยในประเทศไทยจำนวนมาก มีบรรพบุรุษคนใดคนหนึ่งหรือมากกว่าที่มีเชื้อสายจีนหรืออื่นๆ ผู้วิจัยสังเกตว่าคนไทยกลุ่มนี้แม้จะให้ข้อมูลว่าตนมีบรรพบุรุษเป็น “คนจีน” แต่เมื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองก็บอกว่าตนเองเป็น “คนไทย” รวมไปถึงคนไทยที่อพยพไปอยู่ต่างประเทศ หรือแม้แต่มิมีบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนต่างชาติ ก็มีจำนวนไม่น้อยที่มีจิตสำนึกว่าตนเป็นคนไทย (และในขณะเดียวกันก็พบว่าบุคคลเหล่านี้บางคนให้ข้อมูลว่าตนเองไม่ใช่คนไทย) ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าความเป็น “คนไทย” น่าจะพิจารณาจากจิตสำนึกของคนผู้นั้นเองว่าตนเองเป็นคนไทยหรือไม่ อีกทั้งแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลก็เป็นภาษาไทยทั้งหมด ผู้ที่สามารถกรอกแบบสอบถามได้ก็ย่อมจะต้องมีความรู้ภาษาไทยมากเพียงพอ อันจะเป็นการคัดกรองความเป็นคนไทยได้ในระดับหนึ่ง

สถานที่เก็บข้อมูลคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เก็บข้อมูลจากอาจารย์ นิสิต และญาติพี่น้องของนิสิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เก็บข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาตรี), มหาวิทยาลัยรามคำแหง (เก็บข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาโท), ศูนย์ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนโรงพยาบาลบีแคร์เมดิคอลเซ็นเตอร์ (เก็บข้อมูลของเด็กเล็กผ่านทางผู้ปกครอง) และได้ใช้บริการแบบสอบถามออนไลน์ของเว็บไซต์ <http://www.surveymonkey.com> และได้นำที่อยู่ url ของแบบสอบถามไปเผยแพร่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (email) และทางเว็บไซต์ www.pantip.com ห้องชานเรือน (ซึ่งเป็นห้องที่เกี่ยวข้องกับแม่และเด็ก) เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลและคัดเลือกแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้วพบว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาใช้เป็นข้อมูลทั้งหมด 1,315 ฉบับ มาจากเพศชาย 517 ฉบับ มาจากเพศหญิง 798 ฉบับ มาจากชาวพุทธ 1,180 ฉบับ มาจากชาวคริสต์ (รวมทั้งโปรเตสแตนต์และคาทอลิก) 94 ฉบับ มาจากชาวมุสลิม 41 ฉบับ แบ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้เป็น 5 กลุ่มอายุคือ : 0-10 ปี 232 คน 13-22 ปี 271 คน 25-34 ปี 462 คน, 37-46 ปี 203 คน, 49-60 ปี 147 คน

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบประเด็นทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจได้แก่ คนไทยนิยมความเป็นปัจเจกมากขึ้น คนไทยมีทัศนคติที่ติดต่อดีและมักใช้ความสุภาพเชิงบวก อิทธิพลต่างประเทศมากขึ้นในสังคมไทย คนจีนในประเทศไทยกลมกลืนเข้ากับคนไทยมากขึ้นเรื่อยๆ คนไทยใช้ศาสนาในการแบ่งแยกมากกว่าเชื้อชาติ ภาษาอาหรับเป็นตัวบ่งชี้หลักที่มุสลิมใช้บ่งชี้อัตลักษณ์ของตน ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลง บทบาทของชายและหญิงมีความแตกต่างกัน และคนไทยเน้นความสำคัญของฝ่ายแม่ ยกเว้นไทยมุสลิมซึ่งเน้นฝ่ายพ่อ

เนื่องจากข้อจำกัดด้านความยาว ในบทความนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะนำเสนอโดยเน้นไปที่ประเด็นทางวัฒนธรรม โดยจะกล่าวถึงประเด็นทางวัฒนธรรมที่ละเอียดและกล่าวถึงลักษณะทางภาษาของชื่อเล่นเพียงในส่วนที่เป็นที่มาของชื่อสรุปทางวัฒนธรรมเหล่านั้น

คนไทยใช้ชื่อเล่นเพื่อบ่งบอกความเป็นปัจเจก

ความเป็นปัจเจกนี้แสดงให้เห็นได้ผ่านทางการใช้ชื่อเล่น ชื่อเล่นที่มีความเฉพาะตัว ไม่ซ้ำกับใคร น่าจะเป็นภาพสะท้อนของความเป็นปัจเจก ทั้งนี้สังเกตได้จากการใช้ชื่อเล่นของคนไทยในรุ่นอายุน้อยที่สุดมีความซ้ำกันน้อยกว่ารุ่นอายุอื่นๆ อย่างชัดเจน นั่นคือกลุ่มอายุที่น้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยว่าชื่อเล่น 1 ชื่อมีผู้ชื่อเล่นนี้ซ้ำกันอยู่ 1.08 คน ซึ่งนับว่ามีค่าซ้ำกันน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ดังในตารางที่ 1

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
จำนวนคนโดยเฉลี่ยต่อชื่อเล่น 1 ชื่อ	1.08	1.28	1.53	1.34	1.31

ตารางที่ 1 จำนวนคนโดยเฉลี่ยต่อชื่อเล่น 1 ชื่อ จำแนกตามอายุ

และเมื่อพิจารณาจากชื่อเล่นในภาพรวมทุกรุ่นอายุที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป (หรือเรียกว่าเป็นชื่อเล่นที่ได้รับความนิยม) พบว่าผู้ที่มีชื่อเล่นเหล่านี้พบได้น้อยที่สุดในกลุ่มตัวอย่างอายุน้อยที่สุดคือ เพียงร้อยละ 14.22 ของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้เท่านั้นที่มีชื่อเล่นที่ได้รับความนิยม ในขณะที่เกือบครึ่งหนึ่ง หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างรุ่นอายุอื่นๆ มีชื่อเล่นในกลุ่มที่ได้รับความนิยมนี้ ดังแสดงในตารางที่ 2

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
จำนวนคนที่มีชื่อเล่นซ้ำกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป	33 (40.96%)	111 (40.96%)	234 (50.65%)	104 (51.23%)	62 (42.18%)
จำนวนคนที่มีชื่อเล่นซ้ำกันน้อยกว่า 3 คน	330 (63.83%)	90 (44.78%)	228 (49.35%)	99 (48.77%)	441 (55.26%)
รวม	232 (100%)	201 (100%)	462 (100%)	203 (100%)	147 (100%)

ตารางที่ 2 จำนวนคนที่มีชื่อเล่นซ้ำกัน จำแนกตามอายุ

ทดวิธีที่กลุ่มอายุน้อยใช้เพื่อทำให้ชื่อเล่นของตนมีความโดดเด่นไม่ซ้ำใครคือการใช้ชื่อเล่นที่ยาวขึ้น โดยอาจจะเป็นคำมกพยางค์หรือเป็นการนำคำมาประสมกันหรือขยายกัน จะเห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มอายุที่น้อยที่สุดมีชื่อเล่นที่มากกว่า 1 พยางค์ถึงร้อยละ 67.24 ในขณะที่รุ่นอายุอื่นๆต่างล้วนมีชื่อที่มีพยางค์เดียวมากที่สุดทั้งสิ้น ดังในตารางที่ 3

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
1 พยางค์	76 (32.76%)	197 (72.69%)	404 (87.45%)	171 (84.24%)	136 (92.52%)
2 พยางค์	141 (60.78 %)	68 (25.09%)	54 (11.69%)	29 (14.29%)	9 (6.12%)
3 และ 4 พยางค์	15 (6.47%)	6 (2.21%)	4 (0.87%)	3 (1.48%)	2 (1.36%)
รวม	406 (100%)	351 (100%)	524 (100%)	238 (100%)	161 (100%)

$\chi^2 = 292.40 \text{ df} = 8 \text{ p} < 0.001$

ตารางที่ 3 จำนวนพยางค์ของชื่อเล่นจำแนกตามอายุ

คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อชื่อเล่นและมักใช้ความสุภาพเชิงบวก

ความสุภาพเชิงบวกหมายถึงความสุภาพแบบที่เป็นไปในเชิงที่เน้นความสนิทสนม เป็นกลุ่มเป็นพวกเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ยอมรับกัน หรือห่วงใยเอาใจใส่กัน ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ตรงกันข้ามกับความสุภาพเชิงลบซึ่งเป็นการสุภาพในเชิงที่เว้นระยะห่างทางความสัมพันธ์ การไม่รบกวนกัน

การแสดงออกซึ่งความสุภาพเชิงบวกในทางภาษาทำได้หลายวิธี เช่น การใช้ภาษาระดับที่ไม่เป็นทางการ การพูดแสดงความห่วงใยสนิทสนม การเรียกกันด้วยชื่อต้น (แทนที่จะเป็นนามสกุล) ในสังคมตะวันตก การใช้คำว่า du แทน Sie ในภาษาเยอรมัน (แปลว่า “คุณ”) รวมทั้งการเรียกกันด้วยชื่อเล่นในภาษาไทย

ข้อสรุปว่าคนไทยนิยมความสุภาพเชิงบวก สรุปได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66 ให้ข้อมูลว่าชอบชื่อเล่นของตนเองมากกว่าชื่อจริง (และมีร้อยละ 34 ที่ให้ข้อมูลว่าตนชอบชื่อจริงของตนมากกว่าชื่อเล่น) รวมทั้งในสถานการณ์ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างมักต้องการให้คนรอบตัวเรียกตนด้วยชื่อเล่นมากกว่าชื่อจริง มียกเว้นเพียงในกรณีของคนแปลกหน้าอย่างพนักงานขายเท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เรียกตนด้วยชื่อจริง ส่วนในกรณีของการสนทนากับอาจารย์ในห้องเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างก็ยังต้องการให้อาจารย์เรียกตนด้วยชื่อจริงมากกว่าชื่อเล่นเพียงเล็กน้อย ดังในตารางที่ 1 ปรากฏการณ์นี้ตรงกับที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549) กล่าวว่า “ปัจจุบันมีการใช้ชื่อเล่นมากขึ้น จนบ่อยครั้งเพื่อนร่วมงานหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนก็จำชื่อจริงกันและกันไม่ได้”

	ชื่อเล่น	ชื่อจริง	รวม
อาจารย์ในห้องเรียน	46.89	53.11	100
อาจารย์นอกห้องเรียน	67.80	32.20	100
เพื่อนที่รู้จักนานแล้ว	97.74	2.26	100
เพื่อนที่เพิ่งรู้จัก	93.22	16.75	100
พนักงานขาย	18.08	81.92	100

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้ต้องการได้รับการเรียกด้วยชื่อเล่นและชื่อจริงโดยบุคคลต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างบางคนให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าสาเหตุที่ต้องการให้อาจารย์เรียกตนด้วยชื่อเล่นในชั้นเรียนเป็นเพราะชื่อเล่นฟังดูสนิทสนมใกล้ชิด ทำให้รู้สึกที่อาจารย์รัก ทำให้กล้าซักถาม และไม่กลัวที่จะตอบคำถามหรือขอคำปรึกษา ซึ่งการสื่อสารโดยคำนึงถึงหน้าเชิงบวกเช่นนี้ก็คือความสุภาพเชิงบวก (positive politeness) นั่นเอง เป็นความสุภาพที่ “ทำให้ความเห็นของผู้ฟังเป็นที่ยอมรับจากคู่สนทนา เป็นกลวิธีที่แสดงความเป็นกลุ่มเป็นพวกเดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553)

สาเหตุที่คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อชื่อเล่นน่าจะเป็นเพราะชื่อเล่นในภาษาไทยเป็นชื่อที่มักตั้งขึ้นเป็นอิสระจากชื่อจริง ชื่อเล่นจึงมีฐานะที่สมบูรณ์ในตัวของมันเอง ไม่ใช่รูปย่ออันไม่สมบูรณ์ของชื่อจริง และไม่ได้มีความหมายในเชิงล้อเลียนขบขันแต่อย่างใด สิ่งที่ชื่อเล่นมีต่อยกกว่าชื่อจริงก็เพียงความเป็นทางการเท่านั้น แต่การที่มีความเป็นทางการน้อยก็มีแง่มุมที่ดีในตัวของมันอยู่ คือเป็นรูปภาษาที่บ่งความสุภาพเชิงบวก

นั่นเอง การเรียกกันด้วยชื่อเล่นเพื่อแสดงความสุภาพเชิงบวกนี้สอดคล้องกันการที่คนไทยนิยมนำคำเรียกญาติมาเรียกบุคคลที่ไม่ใช่ญาติเพื่อแสดงความสนิทสนมเป็นกันเอง ปรากฏการณ์นี้ต่างไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นชื่อเล่นในวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งนิยมความสุภาพในเชิงลบมากกว่า

อิทธิพลต่างประเทศมากขึ้นในสังคมไทย

สังเกตได้จากกลุ่มอายุยิ่งน้อยลงเท่าไรก็พบอัตราส่วนการตั้งชื่อเล่นเป็นภาษาไทยน้อยลงเท่านั้น ส่วนทางกับชื่อเล่นเป็นภาษาอังกฤษซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆในกลุ่มอายุน้อยกว่า และไม่พบเลยในกลุ่มอายุมากที่สุด (49-60 ปี)

นอกจากนั้นหลักฐานที่ทำให้มองเห็นอิทธิพลภาษาต่างประเทศมากขึ้นก็คือการที่กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่าพบชื่อเล่นที่ประกอบด้วยภาษาสองภาษา (เช่น ชื่อ “ตันไอ้ค” ตันเป็นภาษาไทย ไอ้คเป็นภาษาอังกฤษ) หรือชื่อเล่นที่พ้องเสียงระหว่างสองภาษา (เช่น ชื่อ “เทียน” เป็นได้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ภาษาไทยแปลว่าเทียน ไช ภาษาจีนแปลว่าฟ้า ชื่อ “เอม” เป็นได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาไทยแปลว่าอ๋มเอมใจ ภาษาอังกฤษ aim แปลว่าจุดมุ่งหมาย) มากกว่าในกลุ่มที่อายุมาก ดังแสดงในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลต่างประเทศเข้ามาในสังคมไทยอย่างมากจนทำให้คนในสังคมเริ่มมองภาษาต่างประเทศในฐานะที่กลมกลืนกับภาษาไทย สามารถนำมาใช้ร่วมกันในการตั้งชื่อ หรือคำหนึ่งถึงว่าชื่อเล่นที่ตั้งขึ้นจะสามารถนำไปใช้ได้ด้วยความหมายดีในสองวัฒนธรรม

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
ภาษาไทย	39.22	47.97	56.06	61.58	72.79
ภาษาอังกฤษ	29.74	31.73	26.41	19.70	
สองภาษา	3.45	1.48	0.65	0.49	

ตารางที่ 5 ร้อยละของชื่อเล่นภาษาไทย ภาษาอังกฤษและสองภาษาจำแนกตามรุ่นอายุ

คนจีนในประเทศไทยกลมกลืนเข้ากับคนไทยมากขึ้นเรื่อยๆ

สังเกตได้จากการที่เมื่อพิจารณาภาพรวมพบชื่อเล่นภาษาจีนน้อยลงเรื่อยๆ ในกลุ่มอายุน้อย นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าในกลุ่มผู้ที่ระบุเหตุผลในการเลือกตั้งชื่อเป็นภาษาจีนว่าเป็นเหตุผลทางเชื้อชาติ มีส่วนมากมักให้เหตุผลว่ามีบรรพบุรุษเป็นคนจีนมากกว่าที่จะบอกว่าเจ้าของชื่อเป็นคนจีน เช่น “บิดาของเราเป็นคนจีน มีเชื้อสายจีน” “ครอบครัวฝั่งพ่อมีเชื้อจีน” “ต้นตระกูลเป็นคนจีนที่อพยพมาอยู่ประเทศไทย” “คุณปู่เป็นคนจีนแคะ เรียกหลานด้วยชื่อนี้” “อาแม่ซึ่งเป็นคนจีน เป็นผู้ตั้งชื่อ” “ครอบครัวเป็นคนไทยผสมจีน” มากกว่าที่จะให้เหตุผลว่า “เป็นคนเชื้อสายจีนแต่จิว” หรือ “เป็นคนจีน” แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบ สอบถามแม้จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติของบรรพบุรุษของตนเองว่าเป็นคนจีน แต่กลับมองเสมือนว่าตนเองมีเชื้อชาติที่แตกต่างจากบรรพบุรุษ แม้กระทั่งบรรพบุรุษรุ่นสูงขึ้นไปเพียงรุ่นอายุเดียวอย่างพ่อแม่ก็ตาม

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
ร้อยละของชื่อเล่นภาษาจีน	3.45	6.27	5.19	8.87	13.61

ตารางที่ 6 ร้อยละของชื่อเล่นภาษาจีนจำแนกตามรุ่นอายุ

สิ่งที่วิเคราะห์ได้ผ่านทางภาษาของชื่อเล่นนี้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดสุรินทร์ (กฤษฎา พิณศรี และชรินทร์รัตน์ อิงพงษ์พันธ์, 2548) ซึ่งพบว่าปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ มีแนวโน้มในการปฏิบัติตามธรรมเนียมจีนน้อยลง แต่จะปฏิบัติตามแบบคนไทยพื้นถิ่นเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ โดยเฉพาะในกลุ่มลูกหลานจีนรุ่นใหม่ จนในที่สุดลูกหลานจีนในรุ่นหลังๆ อาจจะไม่ยอมระบุตัวเองว่าเป็นชาวจีนหรือสืบเชื้อสายจีนอีกต่อไป

คนไทยใช้ศาสนาในการแบ่งแยกกันมากกว่าเชื้อชาติ

หลักฐานหนึ่งที่สนับสนุนข้อสรุปนี้ก็คือมีผู้ให้เหตุผลด้านเชื้อชาติในการเลือกภาษาในการตั้งชื่อเล่นน้อยลงเรื่อยๆ ในกลุ่มรุ่นอายุน้อย ดังแสดงในตารางที่ 4

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
ร้อยละของชื่อเล่นที่เลือกภาษาด้วยเหตุผลด้านเชื้อชาติ	19.42	27.47	49.62	50.00	86.11

ตารางที่ 7 ร้อยละของชื่อเล่นที่เลือกภาษาด้วยเหตุผลด้านเชื้อชาติ จำแนกตามรุ่นอายุ

อีกหลักฐานหนึ่งก็คือภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเล่นมีความแตกต่างกันระหว่างศาสนาของเจ้าของชื่ออย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของชาวไทยมุสลิมซึ่งใช้ชื่อเล่นเป็นภาษาอาหรับถึงร้อยละ 80.49 และเมื่อพิจารณาเหตุผลเบื้องหลังการเลือกภาษาของชื่อเล่นโดยพิจารณาเฉพาะผู้ที่ทราบเหตุผลในการเลือกภาษาของชื่อเล่นของตน ก็พบว่าความแตกต่างด้านภาษาดังกล่าวมาจากเหตุผลด้านศาสนา ชาวไทยมุสลิมทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่าเป็นเพราะเหตุผลทางศาสนา (ภาษาอาหรับเป็นภาษาเดียวกับคัมภีร์อัลกุรอาน, เป็นมุสลิมครบ, ตามหลักศาสนา ฯลฯ) ชาวคริสต์ที่ระบุว่าภาษาของชื่อเล่นตนมาจากเหตุผลทางศาสนามีร้อยละ 22.22 ซึ่งน้อยกว่าชาวมุสลิมมาก (เป็นคริสเตียน ภาษาฮีบรูเป็นภาษาต้นฉบับของไบเบิล, เป็นคาทอลิก และชาวคาทอลิกนิยมตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษเหมือนคนในไบเบิล ฯลฯ) แต่ก็มากกว่าในกรณีของชาวพุทธซึ่งมีเพียงร้อยละ 0.57 หรือเท่ากับ 2 คนเท่านั้น (นับถือพุทธ ให้พระตั้งชื่อเล่นให้ พระก็เลยตั้งเป็นบาลี)

เมื่อเปรียบเทียบที่มาทางความหมายของชื่อก็พบว่าทุกศาสนาเลือกความหมายของชื่อเล่นโดยคำนึงถึงศาสนาน้อยกว่าในการเลือกภาษาของชื่อเล่น แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างศาสนาก็พบลักษณะในทำนองเดียวกับในกรณีของภาษาของชื่อเล่น คือพบว่าชาวไทยมุสลิมมีการแสดงอัตลักษณ์ของตนเองมากที่สุด (เช่น “มุฮัมหมัดเป็นชื่อดี ชื่อของศาสดา”) รองลงมาคือชาวไทยคริสต์ (เช่น “ตั้งชื่อว่ามาร์คเพราะอยากให้ลูกรับใช้พระเจ้าเหมือนอัครสาวกชื่อมาระโก) ในขณะที่ชาวไทยพุทธแทบจะไม่ใช้ชื่อเล่นเป็นตัวเองซึ่งอัตลักษณ์ทางศาสนาของตนเองเลย (เช่น “ชื่อบุญญ์เพราะนับถือศาสนาพุทธ”) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

		พุทธ	คริสต์	อิสลาม
เหตุผลในการเลือกภาษาของชื่อเล่น	ศาสนา	0.57	22.22	100
	เหตุผลอื่น	99.43	77.78	0
เหตุผลในการเลือกความหมายของชื่อเล่น	ศาสนา	1.84	13.92	7.14
	เหตุผลอื่น	98.16	86.08	92.86

ตารางที่ 8 ร้อยละของชื่อเล่นที่มีเหตุผลเกี่ยวกับศาสนาในการเลือกภาษาและความหมาย

จึงสรุปได้ว่าคนไทยปัจจุบันใช้ศาสนาในการแบ่งแยกกันมากกว่าเชื้อชาติ คนที่ไม่ใช่ชาวพุทธมีความตั้งใจที่จะใช้ชื่อเล่นของตนแสดงเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (identity) มากกว่าชาวพุทธ และภาษาของชื่อเล่นเป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนกว่าความหมายและที่มา

ภาษาอาหรับเป็นตัวบ่งชี้หลักที่มุสลิมใช้บ่งชี้อัตลักษณ์ของตน

เมื่อพิจารณาชื่อเล่นของชาวมุสลิมที่ระบุเหตุผลในการเลือกภาษาจำนวน 35 ชื่อ จำนวนถึง 33 ชื่อ (ร้อยละ 94.29) เป็นชื่อภาษาอาหรับ ส่วนอีก 2 ชื่อเป็นภาษามาเลย์ ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติของประเทศมาเลเซียซึ่งมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดภาคใต้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งมุสลิมที่สืบเชื้อสายเชื้อสายมาเลย์ก็เป็นมุสลิมกลุ่มใหญ่ที่สุดในประเทศไทยพอกับมุสลิมที่สืบเชื้อสายบรรพบุรุษจีนด้วย (จรัล มะลูลีม, กิตติมา อมรทัต และพรพิมล ตรีโชติ, 2539) เจ้าของชื่อเล่นทั้ง 35 ชื่อนี้ให้เหตุผลว่าการเลือกภาษาสำหรับชื่อเล่นของตนเป็นเหตุผลทางศาสนา เช่น “ตามหลักศาสนา”, “เป็นมุสลิม”, “ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ใช้ในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งถูกประทานลงมาจากพระเจ้า มุสลิมจึงนิยมตั้งชื่อลูกเป็นภาษาอาหรับโดยอาจเลือกจากคำที่ปรากฏในคัมภีร์หรือชื่อของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์อิสลาม”, “เป็นภาษาเดียวกับคัมภีร์อัลกุรอาน และมีกล่าวในคัมภีร์ด้วย” ฯลฯ

สาเหตุที่ภาษาอาหรับมีความสำคัญกับมุสลิมอย่างมากไม่ใช่เพียงแค่เพราะอัลกุรอานได้รับการบันทึกด้วยภาษาอาหรับเท่านั้น แต่ยังเพราะว่ามีกรกล่าวไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานว่าภาษาอาหรับเป็นภาษาของชาวสวรรค์ เป็นภาษาที่มาจากพระเจ้าสอนให้กับมนุษย์คนแรก (อาดัม) มุสลิมจึงมองว่าภาษาอาหรับจึงเป็นสิ่งสูงส่งและนำภาษาอาหรับมาผูกติดกับความเชื่อของตนอย่างแน่นแฟ้น ดังข้อความจากอัลกุรอาน (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2011) ดังต่อไปนี้

“และพระองค์ได้ทรงสอนบรรดานามของทั้งปวงให้แก่อาดัม ภายหลังได้ทรงแสดงสิ่งเหล่านั้นแก่ฆะลาอิกะฮฺ แล้วตรัสว่า จงบอกบรรดาชื่อของสิ่งเหล่านั้นแก่ข้า หากพวกเจ้าเป็นผู้พูดจริง พวกเขา(บรรดามะลาอิกะฮฺ) ทูลว่า มหาบริสุทธิ์พระองค์ท่านไม่มีความรู้ใดๆ แก่พวกข้าพระองค์นอกจากสิ่งที่พระองค์ได้ทรงสอนพวกข้าพระองค์เท่านั้น แท้จริงพระองค์คือผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ พระองค์ตรัสว่า โออาดัม! จงบอกบรรดาชื่อของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาที่ (บรรดามะลาอิกะฮฺ) ครั้นเมื่ออาดัมได้บอกชื่อของสิ่งเหล่านั้นแก่พวกเขาแล้ว พระองค์จึงตรัสว่า ข้ามิได้บอกแก่พวกเจ้าดอกหรือว่า แท้จริงข้าเป็นผู้รู้ยิ่งซึ่งความเร้นลับแห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินและเป็นผู้รู้ยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้าเปิดเผยและสิ่งที่พวกเจ้าปกปิด” (2: 31-33)

ในคัมภีร์ของศาสนาคริสต์และศาสนายิวซึ่งนับถือพระเจ้าองค์เดียวกันกับอิสลามกล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆที่สอดคล้องกันเป็นจำนวนมาก แต่ในส่วนที่กล่าวถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับภาษาและมนุษย์คนแรกแตกต่างกันไปจากที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานเล็กน้อย คือกล่าวว่ามีมนุษย์เป็นผู้สร้างภาษา ไม่ใช่พระเจ้า ดังนั้นจึงไม่มีการนำภาษาใดๆในคัมภีร์ศาสนาผูกพันกับศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ (รวมทั้งการตั้งชื่อ) มากเท่าในกรณีของมุสลิมกับภาษาอาหรับ ดังข้อความจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ (สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2003) ต่อไปนี้ “พระเยโฮวาห์พระเจ้าทรงปั้นบรรดาสัตว์ในท้องทุ่ง และบรรดานกในอากาศจากดิน แล้วจึงพามายังอาดัมเพื่อดูว่าเขาจะเรียกชื่อพวกมันว่าอะไร อาดัมได้เรียกชื่อบรรดาสัตว์ที่มีชีวิตอย่างไร สัตว์ก็มีชื่ออย่างนั้น” (ปฐมกาล 2: 19)

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าทุกศาสนาก็จะมีการผูกพันเข้ากับภาษาใดภาษาหนึ่งอยู่บ้าง เช่นศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมีความผูกพันกับภาษาละติน ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ที่มีความผูกพันกับภาษาอังกฤษต้นยุคใหม่ (early modern English) ศาสนาพราหมณ์ผูกพันกับภาษาสันสกฤต และศาสนาพุทธผูกพันกับภาษาบาลี (Chika, 2007)

สรุปได้ว่าชาวมุสลิมมีการแสดงออกซึ่งศาสนาของตนผ่านทางชื่อเล่นมากกว่าชาวคริสต์ และเน้นไปที่การแสดงออกด้วยภาษา (อาหรับ) มากกว่าที่มาของชื่อ ในขณะที่ศาสนาคริสต์แม้จะผูกพันกับภาษา อังกฤษและละตินอยู่บ้าง แต่ก็ไม่แน่นแฟ้นเท่าในกรณีของศาสนาอิสลามกับภาษาอาหรับ ดังนั้นจึงพบว่าชาวคริสต์ในประเทศไทยไม่ได้เน้นที่จะนำภาษาใดๆ มาใช้ตั้งชื่อเล่นเพื่อบ่งบอกอัตลักษณ์ทางศาสนาของตน

ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลง

สังเกตได้จากที่พบชื่อเล่นที่มีการตั้งขึ้นโดยคำนึงถึงลำดับการเกิดน้อยลงในแต่ละรุ่นอายุ แต่ตั้งชื่อเล่นโดยคำนึงถึงความคาดหวังของพ่อแม่มากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 6 การที่มีบุตรน้อยหรือมีเพียงคนเดียว ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะตั้งชื่อเล่นให้บ่งบอกลำดับการเกิด รวมทั้งจำนวนบุตรที่น้อยลงก็ทำให้บุตรแต่ละคนกลายเป็นความคาดหวังของพ่อแม่มากกว่าในกรณีของการมีบุตรหลายคน

	0-10 ปี	13-22 ปี	25-34 ปี	37-46 ปี	49-60 ปี
ตั้งชื่อเล่นตามลำดับการเกิด	1.98	7.18	11.05	15.29	44.77
ตั้งชื่อเล่นตามความคาดหวังของพ่อแม่	21.78	9.74	6.58	10	6.50

ตารางที่ 9 ร้อยละของชื่อเล่นที่ตั้งตามลำดับการเกิดและความคาดหวังของพ่อแม่ จำแนกตามรุ่นอายุ

ในสังคมไทยสมัยโบราณมักจะมีบุตรมาก จึงมีคำเรียกบุตรในลำดับต่างๆแยกพิเศษจากค่านับลำดับเลขทั่วไปดังนี้

ลูกสาวลำดับที่หนึ่งเรียก “ลูกเอื้อย” ลูกสาวลำดับที่สองเรียก “ลูกอี” ลูกสาวลำดับที่สามเรียก “ลูกอาม” ลูกสาวลำดับที่สี่เรียก “ลูกไอ” ลูกสาวลำดับที่ห้าเรียก “ลูกอ้าว” ลูกสาวลำดับที่หกเรียก “ลูกอก” ลูกสาวลำดับที่เจ็ดเรียก “ลูกเจ็ด” ลูกสาวอันดับแปดเรียก “ลูกแปด” ลูกสาวอันดับเก้าเรียก “ลูกเอา”

ลูกชายลำดับที่หนึ่งเรียก “ลูกอ้าย” ลูกชายลำดับที่สองเรียก “ลูกยี่” ลูกชายอันดับสี่เรียก “ลูกใส” ลูกชายอันดับห้าเรียก “ลูกจั่ว” ลูกชายลำดับที่หกเรียก “ลูกลก” ลูกชายลำดับที่หกเรียก “ลูกลก” ลูกชายลำดับที่เจ็ดเรียก “ลูกเจ็ด” ลูกชายลำดับที่แปดเรียก “ลูกแปด” ลูกชายลำดับที่เก้าเรียก “ลูกเก้า”

บทบาทของชายและหญิงมีความแตกต่างกัน

สังเกตได้จากความหมายของชื่อเล่น เพศชายมีชื่อเล่นที่มีความหมายเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ความยิ่งใหญ่โดดเด่น ชัยชนะ และศาสนา มากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน ในขณะที่ชื่อเล่นของเพศหญิงมีความหมายเกี่ยวกับ ดอกไม้พืช ความงาม และความรักความสุข มากกว่าเพศชาย ดังแสดงในตารางที่ 10

	ชาย	หญิง
ความรู้ความสามารถ	6.58	1.25
ความยิ่งใหญ่ ชัยชนะ	5.03	0.75
ศาสนา	3.68	1.38
ความรักความสุข	5.42	8.02
ลักษณะทางกายภาพ	7.35	13.91
ดอกไม้ พืช	3.29	9.27
อื่นๆ	68.67	65.41
รวม	100	100

ตารางที่ 10 ร้อยละของชื่อเล่นที่มีความหมายต่างๆ จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะในความหมายของชื่อเหล่านี้ค่อนข้างเป็นค่านิยมสากลสำหรับบทบาทของชายและหญิง ชายมักได้รับการคาดหวังว่าเป็นผู้มีความรู้ เข้มแข็ง และเป็นผู้ประกอบการทางศาสนา ในขณะที่หญิงได้รับการคาดหวังให้เป็นคนอ่อนโยน นุ่มนวล มีความสวยงามในทางกายภาพ

คนไทยเห็นความสำคัญของฝ่ายแม่ ยกเว้นไทยมุสลิมซึ่งเน้นฝ่ายพ่อ

หลักฐานจากงานวิจัยนี้คือการที่ผู้มีบทบาทในการตั้งชื่อเล่นให้สมาชิกใหม่ในครอบครัวคือแม่ มากกว่าพ่ออย่างเห็นได้ชัดทั้งในภาพรวม ทั้งในกรณีจำแนกเพศของเจ้าของชื่อ และทั้งในกรณีจำแนกตามศาสนา รวมทั้งหากผู้ตั้งชื่อเป็นญาติอื่นๆ ที่ไม่ใช่พ่อแม่ก็พบว่าผู้ทำหน้าที่ในการตั้งชื่อก็คือญาติฝ่ายแม่ มากกว่าญาติฝ่ายแม่ ในขณะที่กลุ่มชาวมุสลิมนั้นพ่อมีบทบาทการตั้งชื่อให้สมาชิกใหม่มากกว่าแม่และญาติฝ่ายแม่ก็ไม่ได้มีบทบาทในเรื่องนี้มากกว่าญาติฝ่ายพ่อ ดังแสดงในตารางที่ 11

	พุทธ	คริสต์	อิสลาม
แม่	45.42	48.94	9.76
พ่อ	25.85	24.47	60.68
ญาติฝ่ายแม่	5.76	6.38	4.88
ญาติฝ่ายพ่อ	2.97	3.19	4.88
อื่นๆ	19.20	17.02	19.51
รวม	100	100	100

ตารางที่ 11 ร้อยละของชื่อเล่นที่ตั้งโดยพ่อ แม่ และญาติของทั้งสองฝ่าย จำแนกตามศาสนา

ข้อสรุปนี้ตรงกับข้อสรุปที่ได้จากการนำคำเรียกญาติในภาษาไทยไปใช้เรียกขานบุคคลซึ่งไม่ใช่ญาติ คำเรียกญาติเหล่านี้ได้แก่ ตา ยาย ลุง ป้า น้า พี่ น้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าหากพิจารณาเฉพาะคำเรียกญาติที่มีการระบุฝ่าย (ได้แก่ ตา ยาย น้า) ก็ล้วนเป็นคำเรียกญาติฝ่ายแม่ทั้งสิ้น (ยกเว้นการนำเรียกญาติไปเรียกขานบุคคลซึ่งไม่ใช่ญาติแต่มีความสัมพันธ์กับพ่อมากกว่าแม่ ในกรณีอาจมีการยกเว้นใช้คำเรียกญาติฝ่ายพ่อเช่น ปู่ ย่า อา มาใช้เรียกบ้าง เช่น ในกรณีที่เรียกเพื่อนร่วมงานของพ่อว่า “อา” หรือเรียกอาจารย์อาวุโสที่เคยสอนพ่อสมัยเป็นเด็กว่า “ปู่” เป็นต้น)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ได้กล่าวอธิบายปรากฏการณ์นี้เป็นเพราะคนไทยมีแนวโน้มที่นิยมให้สามีย้ายไปอาศัยกับครอบครัวของภรรยา เด็กที่เกิดมาจึงอยู่ใกล้ชิดกับญาติฝ่ายแม่มากกว่าญาติฝ่ายพ่อ ส่วนในกรณีของกลุ่มมุสลิมนั้น ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่พ่อมีบทบาทอย่างมากในการตั้งชื่อเล่นให้กับลูก น่าจะมาจากอิทธิพลคำสอนทางศาสนาอิสลามดังที่มีปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน (4: 34) ความว่า

“บรรดาชายนั้นคือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮ์ ได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์สินของพวกเขา บรรดากุลสตรีนั้นคือผู้จงรักภักดี ผู้รักษาในทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ลับหลังสามี เนื่องด้วยสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงรักษาไว้ และบรรดาหญิงที่พวกเจ้าหวั่นเกรงในความต้อติงของนางนั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอติงนางไว้แต่ล้าฟังในที่นอน และจงเขียนนาง แต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเจ้าแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงเกรียงไกร”

อีกตัวอย่างคือ “เมื่อสามีเรียกภรรยาให้มาหา เพื่อให้ทำธุระให้เขา ภรรยาก็จะมาหาเขาเถิด ถึงแม้ว่ากำลังอยู่ที่เตาอบขนมปังก็ตาม” (ดิรมิซีย์ หะดีษ: 1160) ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้สึกทางเพศนั้นเป็นเรื่องธรรมชาติ อัลเลาะห์ทรงมอบไว้ให้แก่ทุกคน อิสลามอนุญาตให้มีความสัมพันธ์ทางเพศได้เฉพาะชายหญิงที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามหลักการศาสนาเท่านั้น และอิสลามให้สิทธิ์สามีจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับภรรยาได้ตลอดเวลา คราวใดที่เขามีความปรารถนาภรรยาจะต้องสนองตอบตามต้องการ และภรรยาจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ยิ่งกว่าการงานที่กระทำอยู่ ถึงแม้ว่าเขากำลังปังขนมปังอยู่บนเตาก็ตามก็จะต้องปล่อยให้วางขนมปัง จะไหม้ก็ไม่สำคัญ เพราะภรณานั้นจะปล่อยให้สามีมีอารมณ์ โดยที่นางไม่สนองตอบไม่ได้ (The Islamic Foundation)

จากข้อความบางส่วนจากคัมภีร์ศาสนาอิสลามข้างต้นจึงน่าจะเชื่อมโยงอธิบายการที่พ่อชาวไทยมุสลิมเป็นผู้ตั้งชื่อเล่นของลูกมากกว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธและคริสต์อย่างเห็นได้ชัด

รายการอ้างอิง

- กฤษฎา พิณศรี และชรินทร์รัตน์ อิงพงษ์พันธ์. 2548. การปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนภายใต้
วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์. รายงานการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม.
- จรัล มะลูลีม, กิติมา อมรทัต และพรพิมล ตรีโชติ. 2539. ไทยกับโลกมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทย
มุสลิม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มรวาน สะมะอูน. อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย ภาคหนึ่ง. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมานพวงศ์เสงี่ยม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2553. พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. 2011. อัลกุรอานความหมายภาษาไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://www.alquran-thai.com> [27 มีนาคม].
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2003. พระคริสตธรรมคัมภีร์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2533. ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ.
วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 7, 1: 55-68
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2549. แพชั่นชื่อฝรั่งในสังคมไทย. ใน พินิจไทยไตรภาค ปฐมภาค: ภาษา,
หน้า 96-98. ตรีศิลป์ บุญขจร, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Elaine, Chaika. 2007. *Language: the Social Mirror (Sociolinguistics)*. 4th ed. Boston: Heinle &
Heinle Publisher.
- The Islamic Foundation. 2011. สิทธิของสามีที่จำเป็นสำหรับภรรยาจะต้องปฏิบัติ. [ออนไลน์] เข้าถึง
ได้จาก: <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category =6&id=877>
[27 มีนาคม].